

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Μ Ε Λ Ε Τ Ι Ο Σ Δ'

(25 Νοεμβρίου 1921 — 20 Σεπτεμβρίου 1923)

Υ Π Ο

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης

ΕΓΓΡΑΦΑ - ΚΕΙΜΕΝΑ

Ἄριθ. 1. Ἀπόσπασμα Πρακτικοῦ τῶν Δύο Σωμάτων τῆς 8ης Ἰουνίου 1921 ἀναφορικῶς πρὸς τὴν Ἐπελθοῦσαν Συνεννόησιν μετὰ τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει Συνεδρίου τῶν Ἱεραρχῶν⁶.

Ἡ Συνέλευσις τῶν Δύο Σωμάτων, ἀποδεχομένη κατ' ἀρχὴν τὰς ἀνακοινώσεις τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν μετὰ τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν ἐν Ἀδριανουπόλει Ἀρχιερέων διεξαχθεισῶν συνεννοήσεων περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐκλογῆς Πατριάρχου καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν τῆς ἀποδοχῆς τούτων ὑπὸ τῶν ἐν Ἀδριανουπόλει Ἀρχιερέων, καθώρισε αὐτάς ὡς ἑξῆς:

1) Μὴ γιγνομένης δεκτῆς τῆς ἀναβολῆς τῆς ἐκλογῆς Πατριάρχου, παρατείνεται ἢ πρὸς τοῦτο προθεσμία διὰ τὴν ἀναγκαιοῦσαν προπαρασκευαστικὴν ἐκλογικὴν ἐργασίαν.

2) Γιγνομένης δεκτῆς τῆς συμμετοχῆς ἀπάντων τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, οἱ μὲν ἐνταῦθα εὐρεθησόμενοι Μητροπολιτῆται θὰ μετὰσχωσι τῆς ἐκλογῆς ἐν τε τῇ Ἐκλογικῇ Συνελεύσει ὡς μέλη αὐτῆς καὶ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ διὰ τὴν ἀνάδειξιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, οἱ δὲ μὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐρεθησόμενοι δικαιοῦνται ν' ἀναθέσωσι τὴν ψήφον αὐτῶν διὰ τὴν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ μόνον Ναῷ κανονικὴν ἀνάδειξιν, εἰς οὓς ἂν βούλωνται ἐκ τῶν ἐνταῦθα Μητροπολιτῶν.

3) Γιγνομένης δεκτῆς τῆς συμμετοχῆς ἀπασῶν τῶν Ἐπαρχιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐν τῇ ἐκλογῇ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου διὰ τῆς

6. Ἐν: Ἐκθεσις τῆς Κανονικῆς Πλειονοψηφίας τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Α. Ι. Συνόδου, Ἀθ., 1921, σ. 41-2.

ἀποστολῆς λαϊκῶν ἀντιπροσώπων, οἱ μὲν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως διατηροῦνται, ὡς καθωρίσθησαν ἐν τῷ ὑπὸ τῶν Δύο Σωμάτων ψηφισθέντι σχεδίῳ, προκειμένου δὲ περὶ τοῦ καθορισμοῦ τῶν ἀντιπροσώπων ἐκάστης ἐπαρχίας, οὗτος ἐπαφίεται εἰς τὰ Δύο Σώματα, μετὰ τῆς δηλώσεως ὅτι τὴν ἐκ τῶν ἀπελευθερωθειῶν ἐπαρχιῶν ἀποστολὴν ἀντιπροσώπων τὸ Πατριαρχεῖον ἐπαφίησιν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Ἀναθέσασα δὲ ἡ Συνέλευσις τῶν Δύο Σωμάτων εἰς τὴν Αὐτοῦ Σεβασμιότητα τὸν Ἅγιον Τοποτηρητὴν ὅπως τὰ ὡς ἄνω ἐπιψηφισθέντα κατ' ἀρχὴν τρία σημεῖα τῆς μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἐν Ἀδριανουπόλει Ἀρχιερέων γενομένης συμφωνίας φέρῃ εἰς γνώσιν τῆς ἐνταῦθα Ἀντιπροσωπίας τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ἀδριανουπόλεως, μετὰ τῆς δηλώσεως ὅτι ταῦτα θέλουσι περιβληθῆ τὴν ὀριστικὴν κύρωσιν μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ἀδριανουπόλεως δῆλωσιν τῆς ἀποδοχῆς αὐτῶν, ἀνέβαλε τὸν καθορισμὸν τῶν περαιτέρω λεπτομερειῶν τῆς ὡς ἄνω συμφωνίας μετὰ τὴν ὀριστικὴν αὐτῆς κύρωσιν καὶ ἐνέκρινεν, ἵνα μετὰ τὴν κύρωσιν τῆς συμφωνίας διαλυθῶσιν οἱ ἐν Ἀδριανουπόλει συγκεντρωθέντες Ἀρχιερεῖς, ἀπερχόμενοι εἰς τὰς οἰκείας ἕκαστος ἐπαρχίας.

Ἀριθ. 2. Ἀποδοχὴ ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐπεληθούσης Συνεννοήσεως⁷.

Ἀριθ... 1139.

Ἐν Ἀδριανουπόλει τῇ 19 Ἰουλίου 1921

...διὰ Τοποτηρητὴν Πατριαρχείων Σεβασμιώτατον Ἅγιον Καισαρείας Νικόλαον.

Ἱεραρχία λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ἀπόφασιν τῶν Δύο Σωμάτων ἀνακοινωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Τοποτηρητοῦ εἰς σταλεῖσαν αὐτόθι Ἐπιτροπὴν Αὐτῆς καὶ διαβιβασθεῖσαν Αὐτῇ τηλεγραφικῶς, ἔχουσαν δὲ οὕτω:

(Ἐπαναλαμβάνεται κατὰ λέξιν τὸ ἀπὸ 8 Ἰουλίου 1921 ἀπόσπασμα τοῦ πρακτικοῦ τῶν Δύο Σωμάτων...).

Ἀπεδέχθη τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὡς καὶ προφορικῶς ἐδήλωσεν ὁ ἅγιος Ἡρακλείας, παρατηρήσας, ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ τελευταίου κεφαλαίου εἶναι ὅτι εἰς τὰ Δύο Σώματα ἐπαφίεται νὰ ὀρίσουν ἂν ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι θὰ ἀποστείλωσιν ἀπὸ ἑνα μόνον ἀντιπρόσωπον ἢ ἕαν αἱ προνομιούχοι ἀπὸ δύο.

Ἐν τέλει ἡ Ἱεραρχία ηὔχθη ἵνα τὰ Δύο Σώματα τροποποιήσωσι τὸν δεύτερον ὅρον καὶ δεχθῶσιν ὅπως οἱ τυχόν ἀπόντες Ἱεράρχαι ἐξασκήσωσι τὸ δικαίωμά των δι' ἀντιπροσώπου καὶ ἐν τῇ Ἐκλογικῇ Συνελεύσει καὶ ἐν τῷ

7. Ἐν: Ἐκθεσις τῆς Κανονικῆς Πλειοψηφίας κλπ., σ. 43.

Ναῶ. Μετὰ τὰς ἀποφάσεις ταύτας ἡ Ἱεραρχία, ἐπομένη καὶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Πατριαρχείων, διελύθη.

- Ὁ Ἡρακλείας Γρηγόριος
- Ὁ Ἀδριανουπόλεως Πολύκαρπος
- Ὁ Ἰωαννίνων Σπυρίδων.

Ἄρ. 3. Ἐγκύκλιος περὶ Ἐκλογῆς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου⁸.

Ἄριθ. πρωτ. 6660
διεκπ. 3360

Πανιερώτατε καὶ θεοπρόβλητε Μητροπολίτα... ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὲ ἡμῖν ἀδελφὲ κύριε..., τὴν φίλην ἡμῖν Αὐτῆς Πανιερότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμεθα.

Ληφθέντος ὑπ' ὄψιν ὅτι λόγοι σπουδαῖοι ἐκκλησιαστικοὶ καὶ ἐθνικοὶ ἐπιβάλλουσι τὴν ἄμεσον πλήρωσιν τοῦ χηρεύοντος Πατριαρχικοῦ Θρόνου, ἐνεκρίθη, ἀποφάσει τῶν Δύο Σωμάτων, ὅπως ἡ διὰ τὸ ἀνώμαλον τῶν περιστάσεων ἀνασταλεῖσα τέως Πατριαρχικὴ ἐκλογὴ προχωρήσῃ ἤδη ὀριστικῶς καὶ διεξαχθῇ ἀφεύκτως ἐντὸς τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου χρόνου, διενεργουμένη κατὰ τὸ πνεῦμα μὲν τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν, ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν ἐπελθουσῶν νέων καθ' ἡμᾶς συνθηκῶν μετ' εὐρυτέρας συμμετοχῆς τῆς τε Ἱεραρχίας καὶ τοῦ λαοῦ εἰς τὴν ἐκλογὴν.

Κατὰ ταῦτα ἐγκριθεῖσαι ὠρίσθησαν αἱ ἀκόλουθοι διατάξεις περὶ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς.

1) Πάντες οἱ ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ ὑποκείμενοι καὶ τὴν ἀναφορὰν αὐτῶν πρὸς αὐτὸν ἔχοντες ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολίται, οἵτε ἐνδημοῦντες ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν καὶ οἱ τυχόν ἀποδημοῦντες ἐξ αὐτῶν, προσκαλοῦνται ὅπως ἐντὸς 45 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς παρουσίας ἀποστείλωσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τὸ ὠρισμένον ἐσφραγισμένον δελτίον αὐτῶν περὶ τοῦ κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν ὑποψηφίου ἐκ τοῦ συνόλου τῶν τοῦ Θρόνου Μητροπολιτῶν.

2) Οἱ αὐτοὶ Μητροπολίται ἅπαντες προσκαλοῦνται ὅπως συμμετάσχωσιν αὐτοπροσώπως καὶ τῆς ἐκλογῆς ἐν τε τῇ Ἐκλογικῇ Συνελεύσει ὡς μέλη αὐτῆς καὶ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ, τῶν μὴ ἐντὸς τῆς προθεσμίας δυνάμενων παρευρεθῆναι ἐν τῇ Βασιλευούσῃ δικαιομένων ἵνα ἀναθῶσι τὴν ἑαυτῶν γνώμην καὶ ψῆφον εἰς ἄλλον ἐκ τῶν παρόντων ἀρχιερέων, ἀλλὰ μόνον διὰ τὴν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ κανονικὴν ἀνάδειξιν ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Οἰκουμε-

8. Ἐν: Ἐκθεσις τῆς Κανονικῆς Πλειονοψηφίας κλπ., σ. 44-6. ΕΑ 41 (1921) 317-8.

νικοῦ Πατριάρχου, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ Ἐκλογικῇ Συνελεύσει ψηφοφορίαν.

3) Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῇ Ἐκλογικῇ Συνελεύσει λαϊκῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐπαρχιῶν ὀρίζεται ὡς ἐξῆς: Τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς καὶ ἀποστολῆς λαϊκῶν ἀντιπροσώπων ἐπεκτεινομένου εἰς πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς ἐπαρχίας τὰς ἐχούσας τὴν ἀναφορὰν αὐτῶν πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα, ἐκλέγουσι καὶ ἀποστέλλουσι εἰς τὴν ἐκλογικὴν Συνέλευσιν αἱ μὲν τῆς πρώτης στήλης τοῦ Συνταγματικοῦ ἐπαρχίαι τρεῖς λαϊκοὺς ἀντιπροσώπους, αἱ δὲ τῆς δευτέρας στήλης τοῦ Συνταγματικοῦ δύο, αἱ δὲ τῆς τρίτης ἓνα, τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀντιπροσώπων τούτων διεξαγομένης κατὰ τὴν ἰσχύουσαν ἐν ἐκάστη ἐπαρχίᾳ τάξιν.

4) Αἱ χρεούσαι Μητροπόλεις Ἐφέσου, Προύσης, Κρήτης, Μελενίκου, Μαρωνείας, Σφζοαγαθουπόλεως, Σισανίου, Ἐλασσῶνος, Προικονήσου, Κολωνίας, Ἐλευθερουπόλεως καὶ Βελλᾶς καὶ Κονίτισης ἐκλέγουσι καὶ ἀποστέλλουσι ὅσους ἐκάστη δικαιούται κατὰ τὰ ἀνωτέρω λαϊκοὺς ἀντιπροσώπους, οἱ διοικοῦντες ὅμως αὐτὰ Πατριαρχικοὶ Ἐξάρχου ἢ Τοποτηρηταὶ ἀποκλείονται τῆς ἀποστολῆς ψηφοδελτίων καὶ τῆς συμμετοχῆς ἐν τῇ ἐκλογῇ κατὰ τὸ παράδειγμα καὶ τῶν λοιπῶν ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολιτῶν.

Ὅθεν ἀνακινούμενοι τὰ ἀνωτέρω, προτρεπόμεθα καὶ τὴν Πανιερότητα Αὐτῆς ὅπως φροντίσῃ περὶ τῆς ἐγκαίρου ἐκτελέσεως τῶν δεόντων καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς αὐτὴν καὶ τὴν ἐπαρχίαν Αὐτῆς, ὑπ' ὅψει ἔχουσα ὅτι ἐκπνεύσης τῆς ὀρισθείσης ὡς ἄνω τεσσαρακονθήμερου προθεσμίας σταλῶσι μὲν τὰ ψηφοδέλτια, ὡς δὲ παρόντες ἐνταῦθα οἴτε δικαιούμενοι συμμετασχεῖν τῆς ἐκλογῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀρχιερεῖς καὶ οἱ λαϊκοὶ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐπαρχιῶν, οἱ τελευταῖοι οὗτοι φέροντες καὶ κατατιθέντες ἐγκαίρως καὶ τὰ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ἔγγραφα κεκυρωμένα καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων Μητροπολιτῶν.

Ἐἴεν δὲ τὰ ἔτη Αὐτῆς ὡς πλεῖστα, ὑγιεινὰ καὶ σωτήρια.

απκα' Ὀκτωβρίου στ'.

Ὁ Τοποτηρητῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου
Καίσαρείας Νικόλαος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

ὁ Κυζίκου Κωνσταντῖνος...

ὁ Ἀμασειᾶς Γερμανός...

ὁ Πισιδίας Γεράσιμος...

ὁ Ἀγκύρας Γερβάσιος...

ὁ Αἴνου Ἰωακείμ...

ὁ Βιζύης Ἀνθιμος...

ὁ Σηλυβρίας Εὐγένιος...

ὁ Σαράντα Ἐκκλησιῶν Ἀγαθάγγελος...

ὁ Τυρολόης καὶ Σερεντίου Χρυσόστομος...

ὁ Δαρδανελλίων καὶ Λαμψάκου Εἰρηναῖος...

Ἄρ. 4. Τηλεγραφικὴ Ἐγκύκλιος ἐπὶ τοῦ Ἰδίου Θέματος⁹.

Ἡ συνέλευσις τῶν Δύο Σωμάτων ἔλαβε ὑπ' ὄψει τὴν τηλεγραφικῶς παρὰ πολλῶν Ἀρχιερέων διαβιβασθεῖσαν αἴτησιν περὶ ἀναβολῆς τῆς πρὸς ἐκλογὴν Πατριάρχου συγκλήσεως τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ Δύο Σώματα ρυθμίζοντα ἀπλῶς τὰ τῆς Πατριαρχικῆς ἐκλογῆς ἐν περιπτώσει χηρείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου οὐδαμῶς δύνανται νὰ περιορίσωσι τὸ ἐν τῇ Ἱεραρχίᾳ καὶ τοῖς ἀντιπροσώποις τοῦ λαοῦ ἀνήκον ἐκλογικὸν δικαίωμα, ἅμα ὡς τῇ ἀποφάσει αὐτῶν, νομίμως ἐκλήθη κλήρος καὶ λαός, ὅπως ἐνασκήση τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐν τακτῇ ἡμέρᾳ, συνεπῶς δὲ ἀδύνατον ἐστὶν ὅπως διὰ νέας αὐτῶν πράξεως ἀναβάλωσι τὴν σύγκλησιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως εἰς ἡμέραν εἴτε μετὰ τὰς ἑορτάς εἴτε ἐπ' ἀόριστον, ἐπειδὴ δὲ ἀφ' ἑτέρου τὰ Δύο Σώματα ἔχουσι πλήρη τὴν συνειδησιν ὅτι ὑπέρτατοι Ἐκκλησιαστικοί, Ἡθικοὶ καὶ Ἐθνικοὶ λόγοι ἐπιβάλλουσι τὴν εἰς τὴν ταχθεῖσαν ἡμέραν σύγκλησιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως παρακαλοῦσι τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα, ὅπως ἄνευ ἀναβολῆς ἀψηφαι τῆς πρὸς τὴν Βασιλεύουσαν ὁδοῦ συμμορφουμένη ἐν πᾶσι ταῖς σχετικαῖς διατάξεσι τῆς προαποσταλείσης περὶ τῆς ἐκλογῆς Πατριάρχου ἐγκυκλίου. (15 Νοεμβρίου 1924).

Ἄρ. 5. Ὑπόμνημα Ἐκλογῆς Μελετίου Δ΄ τοῦ ἀπὸ Ἀθηνῶν¹⁰.

...Τοῦ γοῦν Ἀγιωτάτου τούτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Θρόνου ἐν στερήσει τοῦ οἰκείου προστάτου γενομένου, ἅτε δὴ τοῦ τέως ἰθύνοντος Παναγιωτάτου Πατριάρχου κυρίου Γερμανοῦ παραίτησιν ἀπὸ τοῦ Θρόνου τῇ ἰβ' τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους ἀπιη' ὑποβαλόντος τῇ Ἐκκλησίᾳ, οἱ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερεῖς καὶ ἐν τῷ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίῳ πρόβουλοι τοῦ Γένους ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνειλεγμένοι, πρῶτιστα μὲν ἔγνωσαν Τοποτηρητὴν ἐλέσθαι τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τὸν Πανιερώτατον καὶ Θεοπρόβλητον Μητροπολίτην Προύσης κ. Δωρόθεον, εἶτα δὲ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα συνετέλεσαν, ὅσα πρὸς ἔγκαιρον καὶ νόμιμον Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐκλογὴν καθωρισμένα εἰσὶν ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν τε θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν εἰδικῶν ἐν ἰσχύϊ κανονισμῶν. Τῆς ἐκλογῆς δὲ διὰ τὰς περιστάσεις οὐ δυνατῆς καταστάσεως ἐντὸς τοῦ τεταγμένου καιροῦ, τοῦ δὲ Σεβασμιωτάτου Τοποτηρητοῦ ὕστερον, βουλαῖς τοῦ Κυρίου ἀνεξιχνιάστως, τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους Μονὰς ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ, ψήφῳ κοινῇ τῶν Δύο Σωμάτων ὠρίσθη Τοποτηρητῆς τοῦ Θρό-

9. Ἐν: Ἐκθεσις τῆς Κανονικῆς Πλειονοψηφίας κτλ., σ. 13-4.

10. ΚΠΑ: ΠΙΑ', σ. 319-321. Ο 3 34 (1959) 19-20. Ἡ ἀρχὴ ὁμοία πρὸς τὸ τοῦ Κωνσταντίνου Ε'.

νου ὁ Πανιερώτατος καὶ Θεοπρόβλητος Μητροπολίτης Καισαρείας κ. Νικόλαος, τέως κατὰ τὴν ἀπουσίαν ἐκείνου τὰ τῆς Τοποτηρητείας καθήκοντα ὡς Ἀναπληρωτῆς ἐκτελῶν. Τοῦ ἀνωμάλου δὲ τῶν καιρῶν ἐπὶ μακρὸν παρατεινομένου καὶ τῆς ποθητῆς καὶ ἐλπίζομένης ἀποκαταστάσεως οὐπω διαφανομένης, τὰ Δύο διοικητικὰ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Σώματα τὸ μὲν ὑπ' ὄψει ἔχοντα ὀφειλετικῶς τὰς διατάξεις τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν, τὸ δὲ εἰς τὴν διὰ λόγους σπουδαιοτάτους ἐκκλησιαστικούς τε καὶ Ἐθνικούς ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς ταχείας πληρώσεως τοῦ ἐπὶ μακρὸν χηρεύσαντος Πατριαρχικοῦ Θρόνου ἀποβλέψαντα, ἔγνωσαν καὶ ὥρισαν ὅπως ἢ διὰ τὸ ἀνώμαλον τῶν περιστάσεων ἀνασταλεῖσα τέως Πατριαρχικῆ ἐκλογῆ χωρῆσῃ ἤδη ὀριστικῶς καὶ διεξαχθῆ ἀφεύκτως ἐντὸς τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου χρόνου, διενεργουμένη κατὰ τὸ πνεῦμα μὲν τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἐπιβαλλομένων ὡς ἐκ τῶν ἐπελθουσῶν νέων καθ' ἡμᾶς πολιτικῶν συνθηκῶν μεταλλαγῶν καὶ μετ' εὐρυτέρας συμμετοχῆς τῆς τε Ἱεραρχίας καὶ τοῦ Λαοῦ εἰς τὴν ἐκλογὴν. Οὕτω δὲ τῶν καθ' ἕκαστα τῆς ἐκλογῆς καθορισθέντων καὶ δι' Ἐγκυκλίου Συνοδικῆς ὑπὸ ἡμερομηνίαν στ' Ὀκτωβρίου ἁπκα' κατὰ τὴν τάξιν ἀνακοινωθέντων καὶ τῶν λοιπῶν πάντων ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ καθορισθέντων, καταρτισθεῖσα συνῆλθε τῇ 25ῃ λήγοντος μηνὸς Νοεμβρίου προσκλήσει τοῦ Σεβασμιωτάτου Τοποτηρητοῦ ἐν τῷ Μεγάλῳ τῶν Πατριαρχείων Συνοδικῶ ἢ Γενικῇ Ἐκλογικῇ Συνέλευσις, καὶ μετὰ τὴν προσήκουσαν ἐξέτασιν καὶ ἀνακῆρυξιν τοῦ νομίμου σχηματισμοῦ καὶ καταρτισμοῦ αὐτῆς προέβη κατὰ τὴν τάξιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὀριζομένων ὑπὸ τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν. Ἀποσφραγισθέντων δέ, ἐνώπιον πάντων καὶ εἰς ἐπήκοον πάντων, τῶν ἀρχιερατικῶν δελτίων τῶν ψήφων, ἀνεφάνη ἀριθμὸς ἐκλεξιμῶν ἐκ τῆς Ἱεραρχικῆς χορείας ἑπτὰ οἷς προσετέθησαν καὶ ἑννέα ἔτι ἄλλοι κατὰ τοὺς Κανονισμούς, προταθέντες μὲν ὑπὸ λαϊκῶν τῆς Συνελεύσεως μελῶν, ὑπὸ τῆς παρουσίας δὲ Ἱεραρχίας ψήφοις ἐγκριθέντες καὶ οὗτοι ὡς ἐκλέξιμοι κατὰ τὸν Κανονισμόν. Αὐθημερὸν δὲ 25 τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου ἡμέρα Πέμπτη τῆς Ἐκλογικῆς Συνελεύσεως προβάσῃ κατὰ τὴν τάξιν διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας ἐπὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ὑποψηφίων ἐγγεγραμμένων δέκα ἐξ ἐκλεξιμῶν εἰς τὴν ἀνάδειξιν τῶν ὀρισμένων τριῶν ὑποψηφίων, τῶν μᾶλλον καταλλήλων εἰς διαδοχὴν τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου προεκρίθησαν ἐξ ἀπάντων καὶ ἐξελέγησαν οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται: Ἀθηνῶν Μελέτιος, Καισαρείας Νικόλαος καὶ Ἀμασειᾶς Γερμανός. Ἡμεῖς δὲ οἱ ἐνδημοῦντες ἐν τῇ κλεινῇ ταύτῃ Βασιλίδι τῶν Πόλεων ἱερά ἐν Χριστῷ τῶν Ἀρχιερέων ὁμήγυρις, συνδιασκεψάμενοι περὶ τοῦ μᾶλλον ἀξίου Κυβερνήτου, ὃς ἐπὶ τὴν ἀγίαν ταύτην Καθέδραν προβιβασθεὶς καὶ τὴν κοινὴν ἀναλαβῶν πηδαλιουχίαν δυνήσεται λόγῳ καὶ φρονήσει καὶ ἐμπειρίᾳ τὴν ἱεράν ὀλιγάδα ἐν τοῖς παροῦσι μάλιστα... καιροῖς εἰς εὐδύους λιμένας καταγαγεῖν, καὶ κατελθόντες ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῶ τοῦ ἀγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, συνελθόντων ὁμοῦ καὶ

παρεστώτων καὶ πάντων τῶν λαϊκῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Συνελεύσεως, ἔτι δὲ πλήθους πολλοῦ εὐσεβῶν, εὐχὰς μὲν πρῶτον πρὸς Κύριον ἀνεπέμψαμεν, τὴν ἄνωθεν ἐπικαλεσάμενοι ἀντίληψιν, εἶτα δὲ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν τῇ ἐπικλήσει τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἀνεδείξαμεν διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας διὰ πλειοψηφίας τὸν Θεόθεν ὑποδειχθέντα καὶ προβληθέντα Πανιερώτατον καὶ Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἀθηνῶν Μελέτιον, ὃν καὶ Παναγιώτατον ἡμῶν Δεσπότην καὶ Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἀναγνωρίζομεν καὶ ἀνακηρύττομεν ἐν ὧραις αἰσίσαις καὶ ἐλπίσι χρησταῖς ἡμῶν τε καὶ παντὸς τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους, δεόμενοι ἐκ βαθέων καρδίας ὅπως ἢ ταῦτα πανσόφως οἰκονομήσασα φιλάγαθος τοῦ Ὑψίστου πρόνοια χαρίσῃται ἡμῖν τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα σῶων, ἔντιμον, ὑγιᾶ, καὶ ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας τοῦ Θεοῦ καὶ ἀστεμφῶς ἐρηρισμένον ἐπὶ τοῦ Ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου μέχρι τερμάτων μηκίστης ζωῆς, πρὸς εὐκλειαν μὲν τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, δικαίαν δὲ χαρὰν συμπάσης τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας καὶ πνευματικὴν ἀφέλειαν καὶ προάσπιν καὶ προστασίαν τοῦ Χριστιανικοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος...

Ἐφ' ᾧ καὶ τὸ ἀρχιερατικὸν ἡμῶν τόδε Ὑπόμνημα κατέστρωται ἐν τῷ Ἱερῷ τούτῳ Κώδικι τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς ἐνδειξιν διηνεκῆ καὶ παράστασιν νόμιμον.

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑνεακιοσιοστῷ εἰκοστῷ πρώτῳ (αἴκλα') κατὰ μῆνα Νοέμβριον (κε'), Ἐπινεμήσεως ε'.

Ὁ Καισαρείας Νικόλαος, Τοποτηρητής,

Ὁ Χαλκηδόνος Γρηγόριος, ἔχων καὶ τὴν ψῆφον τοῦ Μητροπολίτου Καλλιουπόλεως, ὁ Δέρκων Καλλίνικος, ὁ Ἀμασειᾶς Γερμανός, ἔχων καὶ τὰς ψήφους τῶν Σεβ. ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν Μητροπολιτῶν Ἀγχιάλου, Μεσημβρίας, Δυρραχίου καὶ Κόφου, ὁ Νεοκαισαρείας καὶ Κοτυόρων Πολύκαρπος, ὁ Βερροίας Καλλίνικος, ὁ Ροδοπόλεως Κύριλλος, ὁ Ἀγκύρας Γερβάσιος, ὁ Βάρνης Νικόδημος, ὁ Χαλδίας-Κερασσοῦντος Λαυρέντιος, ὁ Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων Σμάραγδος, ὁ Σαράντα Ἐκκλησιῶν Ἀγαθάγγελος, ὁ Μετρῶν Ἰωακείμ.

Ἄρ. 6. Λόγος ἐπὶ τῇ Ἐνθρονίσει Μελετίου Δ΄ ὑπὸ Σελευκειᾶς Γερμανοῦ¹¹.

Ἄλλὰ τίς ἢ πυκνὴ αὕτη καὶ ἄθροα συρροή, ἢ ἐν εισόδοις καὶ ἐξόδοις, ἢ δίκην ἀγάρρου καὶ τηλεβᾶ ποταμοῦ κατακλύσασα τὸν ἱερόν τοῦτον περίβολον καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστήριου; Διατί ἢ φιλόστοργος ἡμῶν Μήτηρ, ἢ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, τὴν ἱεράν αὐτῆς διπλοῖδα περιβεβλημένη, πεποικιλμένη, ἀνέτειλε σήμερον, «ὡς ἀστὴρ ἑωθινὸς ἐν μέσῳ

11. EA 42 (1922) 41-4.

νεφέλης και ὡς ὁ ἥλιος ἐκλάμπων ἐν ναῶ Κυρίου;» (Σοφ. Σειρ. 50,2). Διατί ἡ θεόλεκτος τῶν Ἱεραρχῶν χορεία και σύμπας ὁ εὐαγγῆς κλῆρος ἀγαλλομένῳ ποδὶ και σκιρτώσῃ καρδίᾳ συνῆλθεν ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ σηκῷ, ἵνα δόξαν και αἶνον ἀναπέμψῃ τῷ οὐρανίῳ τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορι Χριστῷ; Διατί ἡ περίσεμνος τῶν προβούλων και λογάδων τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους πλειὰς και ἀπλῶς εἰπεῖν πᾶν εὐσεβὲς σύστημα και συγκρότημα, ὡς τηλαυγεῖς δορυφόροι περιέζωσαν τὸ ἱερὸν τοῦτο τῆς πίστεως και τῆς πατρίδος παλλάδιον, τὸν περιβλεπτον Οἴκουμενικὸν Θρόνον; Διατί ὁ περιούσιος τοῦ Κυρίου λαὸς ἀυθόρητος ἐκ τῶν περάτων τῆς βασιλίδος ταύτης τῶν πόλεων συνδραμῶν ἀπ' ὀρθρου βαθέος κατέλαβε τὰς ρύμας και τὰς ἀγυῖας τοῦ περικλυτοῦ Φαναρίου, δημοτελῆ συστήσας ἐορτὴν και πανήγυριν; Διατί ἀπὸ τοῦ βάθους τῶν αἰῶνων ἀκούεται κηρύσσων και πάλιν ὁ μεγαλόφωνος Ἡσαΐας «ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος Σιών, ὑψώσον τῇ ἰσχύϊ τὴν φωνὴν σου ὁ εὐαγγελιζόμενος Ἱερουσαλήμ, ὑψώσατε, μὴ φοβεῖσθε» (40,9). Ἀλλὰ τί εὐαγγελισώμαι; «Ἴδου ἔρχεται ποιμὴν, ὃς ποιμανεῖ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ και τῷ βραχίονι αὐτοῦ συναῖξει ἄρνas και ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ βαστάσει» (ἐνθ' ἄνωτ.). «Ἐγώ, λέγει, βοσκήσω τὰ πρόβατά μου και ἐγώ ἀναπαύσω αὐτά... τὸ ἀπολωλὸς ζητήσω και τὸ πλανώμενον ἐπιστρέψω, και τὸ συντετριμμένον καταδήσω, και τὸ ἐκλεῖπον ἐνισχύσω και τὸ ἰσχυρὸν φυλάξω και βοσκήσω αὐτὰ μετὰ κρίματος» (Ἰεζεκ. 34, 15, 16). Τὸν καλὸν τοῦτον ποιμένα, τὸν ἐκλεκτὸν τοῦ Κυρίου, τὴν Θεόσεπτόν Σου κορυφὴν, Παναγιώτατε Δέσποτα, ὅπως ἴδη ἀνερχομένην τὰς βαθμίδας τοῦ περιβλέπτου Οἴκου. Θρόνον και ἐπευλογοῦσαν αὐτόν, παμπληθῆς συνέρρευσε ὁ εὐσεβὴς οὗτος λαός. Τὸν δεξιὸν και ἔμπειρον οἰακοστρόφον τῆς νοητῆς ὁλκάδος τοῦ Χριστοῦ, ὃν οὐχὶ μόνον ψῆφος κλήρου και λαοῦ, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἀόρατος τῆς Ἐκκλησίας Ἀρχηγὸς μετὰ μακρὰν και πολυκύμαντον ἀναμονὴν και προσδοκίαν ἐκάλεσε ἐπὶ τὸ πηδάλιον, τὴν Ὑμετέραν, λέγω, Παναγιότητα, ὅπως χαιρετίσῃ, ἐπιλαμβανομένην τοῦ ἔργου αὐτῆς, προσῆλθεν ὁ εὐαγγῆς οὗτος κλῆρος. Τὸν δεινὸν και παλαιμαχον ἀθλητὴν ἐν τοῖς ἀγῶσιν ὑπὲρ τῶν θεσμίων τῆς Ἐκκλησίας..., ὃν ἡ τὰ πάντα σοφῶς οἰκονομοῦσα χεὶρ τοῦ Κυρίου ἤγειρεν ἐν οὕτῳ χαλεποῖς και κρισίμοις καιροῖς, τὸν Θεοπρόβλητον Οἴκ. Πατριάρχην, ὅπως παραθαρρύνῃ και ὅλην ψυχῇ και καρδίᾳ συναντιλάβηται εἰς τὸ πολύμοχθον αὐτοῦ ἔργον, συνῆλθεν ἐνταῦθα ὁ τῶν Ἱεραρχῶν σύλλογος και τῶν λογάδων τοῦ Γένους τὸ σύστημα. Και εἰς ἐμέ, ταπεινὸν τοῦ λόγου ὑπῆρέτην, κλῆρος και λαὸς ἀνέθηκε τὸ βαρὺ τοῦτο καθῆκον, ἵνα, ἐπάρας τὴν ἀσθενῆ μου φωνὴν, προσαγορεύσω τὴν Θεοφρούρητόν Σου κορυφὴν και γένωμαι διερμηνεὺς τῶν ἀναγκῶν, τῶν πόθων και τῶν ἐλπίδων αὐτοῦ, ἐν οὕτῳ μεγάλῃ και πυκαζούσῃ Ἐκκλησίᾳ. Συγγνώμη ἄρα ἔστω μοι, ἂν ὁ λόγος ἀτεχνοτέραν διαγράψῃ τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων και τῶν αἰσθημάτων τούτων τοῦ ἱεροῦ κλήρου και τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἐν τῇ μακραίῳ ἱστορίᾳ, ἣν διήνυσεν ὁ Θρόνος οὗτος τοῦ Πρωτοκλήτου, σπανίως ἢ οὐδέποτε ἕως ἀνῆλθε τὰς βαθμίδας αὐτοῦ Πατριάρχης ὑπὸ τὰς δυσχερεῖς καὶ κρισίμους περιστάσεις, ἐκκλησιαστικὰς καὶ ἐθνικὰς, ὑφ' ἃς καλεῖται σήμερον, ὅπως ἀνέλθῃ αὐτὸν ἡ Θειοτάτη σου κορυφή.

Δὲν ὑπαινίσσομαι τὴν πρόσφατον διχογνωμίαν καὶ διάστασιν περὶ τὴν ἀνάδειξιν Σου, περὶ τῆς ταχείας καὶ εἰρηνικῆς διευθετήσεως, τῆς ὁποίας ἀκράδαντον ἔχω πεποιθήσιν εἰς τὴν ὑγιᾶ καὶ σώφρονα ἀντίληψιν τῆς Ἰμ. Θ. Παναγιότητος καὶ εἰς τὴν πρόθυμον συναρωγὴν ἐκείνων, οἵτινες τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην ἡγοῦνται ὡς τὴν κρητίδα πάσης ἐπὶ τὰ κρείττω προαγωγῆς καὶ προόδου τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους. Ἀλλὰ ἀναφέρω τὸν νοῦν, ὡς εἰμι βέβαιος, ὅτι οὐχὶ ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκις ἀπὸ τῆς ὥρας τῆς κλήσεως Αὐτῆς ἔπραξεν ἡ Ἰμετέρα Σεπτῆ κορυφή, ἀναφέρω τὸν νοῦν εἰς τὴν καθόλου τοῦ παλαιφάτου τούτου θρόνου κατάστασιν, ἣν ἐγέννησε πρωτοφανῆς συρροὴ περιστάσεων, κλονήσασα μέχρις αὐτῶν τῶν θεμελίων τὸ τέως ὑπάρχον καὶ ἀπαιτούσα τὴν στιβαρὰν ἐκείνην χεῖρα καὶ τὴν εὐρεῖαν διάνοιαν, ἣτις ἀρραγεῖς θὰ θέσῃ τὰς βάσεις τῆς μελλούσης ἀναδημιουργίας. Καὶ τοῦτο πράττων, δὲν ἀφορῶ εἰς μίαν μόνην ἕψιν τῆς θέσεως τοῦ Πατριαρχικοῦ τούτου Θρόνου, ὡς ὀργανισμοῦ ἐν ἰδίῳ ὀρίῳ περιλαμβανομένου καὶ δρῶντος πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ οὐρανοῦ σκοποῦ, οὗ στοχάζεται πᾶσα ἐπὶ γῆς Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ ἀναμετρῶ καὶ τὸ ὕψος, εἰς ὃ ἀνεβίβασε τὸν Θρόνον τῆς Κων/πόλεως καὶ τὸν Πατριάρχην αὐτῆς ὡς προκαθήμενον τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ κέντρον τῆς ὅλης Ὀρθοδοξίας, ὡς Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ἡ καθολικὴ τῆς Ἐκκλησίας φωνὴ καὶ λαμβάνω σπουδαίως ὑπ' ὄψιν τὸν νέον τίτλον τιμῆς... δὲν λησμονῶ τούτεστι τὸν Πατριάρχην, ὡς ἀρχηγὸν καὶ κεφαλὴν τοῦ ... Ἐθνους. Θὰ ἔβαλλον πόρρω τοῦ παρόντος, ἀν' ἐπεχειροῦν νὰ ἀνελιξῶ, ὡς ἐν εἰκόني πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς Σεπτῆς Σου κορυφῆς, τὰς λεπτομερείας ἐκάστης τῶν ὄψεων τοῦ πολυσχιδοῦς τούτου ἔργου, οὗ τὴν ἐπ' αἰσίαις ὥραις ἀνάληψιν ἐγκαινίζει ἡ σήμερον πανηγυριζομένη ἐπὶ τοῦ εὐκλειοῦς τούτου Θρόνου ἀνάρρησις Σου. Θὰ ἀρκεσθῶ διὰ τοῦτο εἰς μόνας τὰς γενικὰς αὐτοῦ γραμμάς.

Καὶ πρῶτον ἐκλήθης, Παναγιώτατε, ὅπως ἀπὸ τῆς ὥρας ταύτης ἰθύνης τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Θρόνου τὸν ὁποῖον ἐκόσμησαν διὰ τῆς εὐσεβείας, τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σοφίας αὐτῶν ἀστέρες πρώτου μεγέθους σελαγίζοντες ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἅπαντας ἐν τῷ νοητῷ τῆς Ἐκκλησίας στερεώματι, οἱ Γρηγόριοι, οἱ Χρυσόστομοι, οἱ Φώτιοι. Ποία τιμὴ καὶ ποία ἀναγνώρισις ὑπερτέρα ταύτης; Ἀλλ' ἐκλήθης ὅπως ἀναλάβῃς τὴν πηδάλιουχίαν αὐτοῦ ἐν ὥραις, καθ' ἃς ὁ Θρόνος οὗτος, τὸ κλέος καὶ τὸ ἐγκαλλώπισμα τῶν ἅπανταχοῦ Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀπὸ μακροῦ στερηθεὶς δεξιοῦ οἰακοστρόφου, κινδυνεύει τελείως νὰ ἐξαρθρωθῇ. Διότι δὲν εἶναι μόνη ἡ ἐσωτερικὴ αὐτοῦ αἴγλη, ἣτις τοῦ χρόνου προϊόντος καὶ ὑπὸ τὰ ἀδυσώπητα πλήγματα τῶν

καιρικῶν περιστάσεων βαθμηδὸν περιηρέθη, ἀκολουθήσασα τὴν τύχην τῆς Πολιτείας, μεθ' ἧς ἀρρήκτως συνεδέθη πρὸ τῆς Ἀλώσεως καὶ μετ' αὐτήν. Εἶναι πρὸ παντὸς ἡ ἐξωτερικὴ συνοχὴ καὶ ὀργάνωσις, μετὰ τῆς ὁποίας ἀπαρεγκλίτως συμβαδίζει ἡ ζωτικότης καὶ ἡ πρὸς τὰ ἄνω τάσις καὶ πρόοδος, εἶναι τὸ σύστημα, τὸ ὁποῖον, ὡς πᾶς σκοπίμως καὶ λυσιτελῶς λειτουργῶν ὀργανισμὸς, ἐξασφαλίζει τὴν κανονικὴν ἐκάστου τῶν μελῶν λειτουργίαν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ καθολικοῦ σκοποῦ· εἶναι τὸ σύστημα, τὸ ὁποῖον, ἀνακοπὴν ἕνεκα τῶν ἐξωτερικῶν περιστάσεων, δὲν ἐξελίχθη καὶ δὲν διεμορφώθη συμφώνως πρὸς τὰς νεωστὶ δημιουργηθείσας ἀνάγκας καὶ τὰς νέας περιστάσεις. Ἡ ἔλλειψις τῆς συνεκτικότητος ταύτης καὶ τοῦ συστήματος ἐγέννησε παρ' ἡμῖν καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς τάξεσι τοῦ ἰθύνοντος κλήρου τὸν ἀτομισμὸν, ὅχι ὡς τὴν εὐγενῆ ἐκδήλωσιν ἀτομικῆς πρωτοβουλίας καὶ δράσεως πρὸς ἀρτιωτέραν ἐκτέλεσιν τοῦ ἄνωθεν ἐκάστῳ λαχόντος κλήρου «πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. 4,13), ἀλλὰ εἰς τὸν ἀπότοκον τοῦ ἐγωΐσμου καὶ τῆς κενοδοξίας, ὅστις τὴν ἐξουσίαν χειρίζεται οὐχὶ εἰς οἰκοδομὴν, ἀλλ' εἰς καθαίρεσιν. Παραλείπω νὰ ἐξονομάσω τὰ δεινὰ, ὅσα ἐκ τῆς ἔλλειψεως ταύτης καὶ ἐκ τῆς συνδρομῆς ἀντιξίων περιστάσεων συνεσωρεύθησαν καὶ ἐπεκάθησαν ἐπὶ τοῦ ἀσπίλου σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ὡς σκωρία καταβιβρώσκουσα πᾶσαν αὐτοῦ ἰκμάδα καὶ ἀπειλοῦσα νὰ παραστήσῃ πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν ξένων τὴν Ἐκκλησίαν, ἣτις ἐχορήγησε τοὺς πρώτους χριστιανούς μάρτυρας καὶ ἐδωροφόρησε τοὺς ἄτλαντας τῆς Θεολογίας καὶ ἐγέννησε τοὺς κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου ἀνά τὴν ἄρκτον καὶ τὴν ἐφάν πᾶσαν, ὡς ἐκκλησίαν ἀποκομοῦσαν καὶ χρῆζουσαν τῆς ἔξωθεν συνδρομῆς καὶ ἐπικουρίας πρὸς ἀναβίωσιν καὶ ἀκμῆν. Τίνα ταῦτα καὶ τίς ὁ τρόπος τῆς θεραπείας καὶ διορθώσεως αὐτῶν γινώσκει, εἶπερ τις καὶ ἄλλος ἢ Ὑμετ. Θ. Παναγιότης, ὡς μαρτυρεῖ μὲν ἡ πρόσφατος ποιμαντορικὴ Αὐτῆς δράσις ἐν τῇ προεδρίᾳ τοῦ Ἀποστολικοῦ Θρόνου Ἀθηνῶν, ἐξ οὗ ἐκλήθη ἐπὶ τὴν ὑψηλὴν ταύτην σκοπιάν, μαρτυροῦσαν δὲ καὶ βαθύφρονα τῆς πινυτῆς Αὐτῆς φρενὸς σπουδάσματα πρὸς ἀνθρώπων ἀδελφῆς Ἐκκλησίας, ἀδελφῆς, οὐ μόνον ἐν πίστει, ἀλλὰ καὶ ἐν αἵματι.

Ἐκλήθης εἶτα, Παναγιώτατε, πρόεδρος τῶν προέδρων πασῶν τῶν ἀπανταχοῦ γῆς Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, στήλη πυρὸς φωτίζουσα καὶ καθοδηγοῦσα τὸν νέον Ἰσραὴλ διὰ τῆς ἐρήμου τοῦ παρόντος βίου εἰς τὴν Ἁγίαν Ἱερουσαλήμ, τὴν πόλιν τὴν οὐράνιον καὶ μένουσαν. Εἶπω τὸ ὕψος τῆς τιμῆς; ἄμετρον, οὐράνιον ὅσον! Ἄλλ' ὁ ὄγκος τῆς φροντίδος; ἰδοὺ πῶς ἀριστοτεχνικῶς διαγράφει αὐτὸν ὁ τῶν Ἐθνῶν Ἀπόστολος: «χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ ἐπισύστασίς μου ἢ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν· τίς ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;» (Β' Κορ. 11, 28).

Ἐάν τις, ἰστάμενος πρὸς στιγμὴν ἔξω τῆς ὀλομελείας τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ρίψῃ ἑταστικὸν βλέμμα ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτῆς, θὰ ἴδῃ μὲν

μέλη αὐτῆς ποικίλα, κανονικῶς τὴν λειτουργίαν αὐτῶν ἐκτελοῦντα καὶ ἀραρότως τῆς κεφαλῆς τοῦ ὅλου σώματος τοῦ Χριστοῦ, ὡς τοῦ ἀοράτου πρὸς ἄλληλα δεσμοῦ, ἀντεχόμενα· θὰ αισθανθῆ ὅμως μετὰ λύπης τὴν ἀπουσίαν στενωτέρας ὀρατῆς αὐτῶν ἐπαφῆς καὶ ἐπικοινωνίας, ἥτις ἀπαραίτητος πάντοτε, ἀναγκαιότερα ἀποβαίνει, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ἐξωτερικῆς ἐκπροσωπήσεως τῆς μιᾶς ἀδιαρέτου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὴν ἀπουσίαν ταύτην, ἐξέστω μοι εἰπεῖν, τὴν ἀτέλειαν ταύτην εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ διέγνω καὶ μὴ συνησθάνθη ἡ Σὴ θεοφρούρητος κορυφή ἐν τῇ μεγαλειώδει Αὐτῆς δράσει πρὸς ἔξαρσιν τοῦ κύρους καὶ τοῦ γοήτρου τῆς προσφιλοῦς ἡμῶν Μητρὸς, τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἔναντι τῶν ξένων; Καὶ διαγνοῦσα, εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἐμελέτησε τὸν τρόπον τῆς ἄρσεως αὐτῆς καὶ νὰ μὴ φέρη, ἀνερχομένη τὰς βαθμίδας τοῦ Οἴκου. τούτου Θρόνου, μεθ' ἑαυτῆς τὸ μεγαλοφυῆς σχέδιον τῆς ἀνασυνδέσεως τῶν διαφόρων κλάδων τοῦ ἑνὸς δένδρου τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς τὸν γηραιὸν αὐτὸν κορμὸν, τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, τὸ κέντρον, εἰς ὃ συνέρχονται καὶ ἀφ' οὗ ἐκπορεύονται αἱ τὸ ὅλον σῶμα συγκροτοῦσαι ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι; Ἡ μήπως δὲν ἰσχύει καὶ εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν ἡ θαυμασία εἰκὼν, ἣν διαγράφει ὁ Ἀπόστολος περὶ τῆς ὀφειλομένης μεταξύ τῶν χριστιανῶν ἐκάστων ἠθικῆς ἀλληλεγγύης, οὕτως ὥστε τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων νὰ μεριμνῶσι τὰ μέλη καὶ «εἴτε πάσχει ἐν μέλος συμπάσχη πάντα τὰ μέλη, εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος συγαίρη πάντα τὰ μέλη» (Α΄ Κορ. 13, 25, 26); Ταῦτα λέγων δὲν εἰσηγοῦμαι, ἀπαγε! παπικὴν μοναρχίαν καὶ συγκέντρωσιν τῆς ὅλης ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας ἐν ταῖς χερσὶ μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας ἢ καὶ ἑνὸς μόνου ἀτόμου, ἐπὶ προφανεῖ καταλύσει θεσμῶν αἰωνίων, τοῦ δημοκρατικοῦ καὶ ὁμοσπονδιακοῦ πολιτεύματος, ἐφ' ᾧ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς ἐναβρύνεται ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Διότι καλῶς γινώσκω ὅχι μόνον ὅτι ἡ διέπουσα ἡμᾶς θεσμοθεσία τυγχάνει ἀποστολοπαράδοτος καὶ εἰς τὸ διηνεκὲς ἔχουσα τὴν ἰσχύν, συνωδᾷ τῷ ρηθέντι «μὴ μέταιρε ὄρια αἰώνια, ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου», ἀλλὰ καὶ ὅτι τὴν ἀδιάσειστον αὐτῆς ὀρθότητα καὶ ἀλήθειαν ἐπιβεβαιοῖ ἡ προιοῦσα τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἐξέλιξις. Ὅ,τι ἀπλῶς ποθῶ καὶ μετ' ἐμοῦ καὶ πᾶσα, πιστεύω, ὀρθόδοξος ψυχὴ, εἶναι ἡ ἐνεργοτέρα τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν σύμπραξις εἰς διευθέτησιν γενικωτέρων, τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν ἀπασχολούντων ζητημάτων, εἴτε ταῦτα ἀφορῶσιν εἰς τὴν τελείωσιν τοῦ θρησκ. καὶ ἠθικοῦ βίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκάστων, εἴτε εἰς τὰς ἐμπιπτούσας ἐν τισιν αὐτῶν δυσχερείας καὶ ἔριδας, εἴτε τέλος εἰς τὴν προσέγγισιν πρὸς Ἐκκλησίας, ἔξω μὲν τοῦ περιβάλλου τῆς Ὁρθοδοξίας εὐρισκομένης, ζωηρὸν ὅμως τρεφούσας τὸν πόθον πρὸς τὴν μετ' αὐτῆς ἐπὶ ἠθικοῦ ἐδάφους συνεργασίαν ἢ καὶ τὴν τελείαν ἔνωσιν. Τίς ὅμως θὰ ἀναλάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου; Καὶ τίς ἄλλος, ἀλλ' ἡ θεοφρούρητός Σου, κορυφή, ἥτις ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας ἐτάχθη ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου ὄργανον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν μεγάλων αὐτῆς ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας

βουλῶν; Καὶ ποία ἄλλη ἢ ἡ Σὴ μεγαλοπράγμων διάνοια θὰ συλλάβῃ καὶ θὰ μαιεύσῃ καὶ θὰ διαπλάσῃ τὸν τύπον, ὕφ' ὃν τὸ ἐννόημα θὰ προσλάβῃ σάρκα καὶ ὄστα; Νέοι τότε χρόνοι ἀκμῆς καὶ μεγαλείου θὰ ἀνατείλωσιν ἀνά σύμπασαν τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν αἰωνίους τίτλους τιμῆς καὶ δόξης θὰ ἀναγράψῃ ἡ ἱστορία περὶ τοῦ παλαιφάτου τούτου Θρόνου καὶ τῆς Ὑμετέρας·Θ. Παναγιώ-
τητος...

Τοιοῦτος καὶ τηλικούτος, Παναγιώτατε Δέσποτα, ὁ βαρὺς κλῆρος, ὅστις ἔλαχεν ἐπὶ Σέ! Σύνταξις καὶ ἀνόρθωσις ἐν τοῖς ἔσω, ἀνύψωσις καὶ ἀνά-
δειξις ἐν τοῖς ἔξω, ὑπεράσπισις καὶ διάσωσις τῶν ἐν ἐσχάτῳ κινδύνῳ, αὕτη ἐν κεφαλαίῳ ἢ πολυμερῆς δρᾶσις, ἥτις διανοίγεται ἀπὸ σήμερον εἰς τὴν ἀκάματόν Σου δραστηριότητα. Μὴ φοβηθῆς, μηδὲ δειλιάσῃς πρὸ τῶν δυσχερειῶν τοῦ ἐγχειρήματος. Ἔχεις συνεργοῦντά Σοι ἄνωθεν τὸν εἰπόντα: «ἀρκεῖ σοι ἡ χά-
ρις μου, ἡ γὰρ δύναμις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» (Β' Κορ. 12, 9). Παρί-
σταταί Σοι ἐπίκουρος καὶ συναθλητῆς ἡ θεόλεκτος τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Οἴκου-
μενικοῦ Θρόνου χορεία. Συναντιλαμβάνεται Σοι τῶν ἀγώνων καὶ τῶν σκαμ-
μάτων ἢ τῶν τετιμημένων τοῦ Ἔθνους λογάδων καὶ συμβούλων πλειάδας. Σὲ περιβάλλει δι' ἀπείρου σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης ὁ εὐσεβῆς οὗτος λαός, ὅστις παμ-
πληθῆς συνέρρευσε πρὸς ὑποδοχὴν Σου.

«Περίζωσαι, λοιπόν, τὴν ρομφαίαν Σου ἐπὶ τὸν μηρόν Σου, Δυνατέ, τῇ ὠραιότητί Σου καὶ τῷ κάλλει Σου καὶ ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε, ἔνεκεν ἀληθείας καὶ πραΰτητος καὶ δικαιοσύνης καὶ ὀδηγήσει Σε θαυμαστῶς ἡ δεξιὰ Σου» (Ψαλμ. 44, 4). Καὶ ἐπάρας τὰς ὀσίους Σου χεῖρας εὐλόγησον πάν-
τας ἡμᾶς, λέγων «εἰρήνῃ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ καὶ σωτήριον ἔθνεσι» «καὶ ἔρεῖ πᾶς ὁ λαὸς Γένοιτο, Γένοιτο» (Ψαλμ. 105, 48).